

RIIGIKOHUS

Avaldatud veebilehel *Riigikohus* (<https://www.riigikohus.ee>)

Avaleht > Villu Kõve: kohtud seisavad silmitsi laiaulatusliku põlvkonnavahtusega

Villu Kõve: kohtud seisavad silmitsi laiaulatusliku põlvkonnavahtusega

8. juuni 2022

Riigikohtu esimees Villu Kõve ütles täna Riigikogus peetud aastaettekandes, et lähiaastail tekib õigus pensionile jääda enam kui poolesajal õigusemõistjal, mistõttu on oodata raskusi kõigile vabanevatele kohtunikukohtadele heade juristide leidmisega.

Aastail 2022–2027 saab õiguse pensionile jääda 52 kohtunikku, kusjuures ligi pooled neist järgmisel aastal. „Kohtusüsteem seisab silmitsi laiaulatusliku põlvkonnavahtusega. Seni on õnnestunud vabanenud kohtunikukohad täita, ent üha suuremaid ja tihedamini toimuvaid konkursse silmas pidades tekib raskusi kõigi kohtade mehitamisega kõrgetasemeliste õigusspetsialistidega,“ nentis Riigikohtu esimees.

„Iseäranis tõuseb esile süüteoalaldkond, kus on juba praegu oht, et huvipuuduse tõttu võivad jääda kohtunikukohad täitmata,“ hoiatas Kõve.

Kohtunikueksamile soovijate arv on alates 2017. aastast järjepidevalt vähenenud. Veelgi halvem on aga olukord kandideerijate kvaliteediga: aastail 2017–2020 oli kohtunikueksami tegijaid 135, kellest esimesel korral sooritas eksami positiivselt vaid 35 ja teisel katsel kaheksa.

Kõve hinnangul viitab see muu hulgas tõsistele probleemidele õigushariduse kvaliteedis: „Nii Riigikohtu analüüs kui ka juristide kutseorganisatsioonide ühispeördumine näitavad, et praegune õigushariduse mudel ei taga piisavalt kõrge kvalifikatsiooniga juriste, keda oleks vaja nii riigiasutustes ja ettevõtluses kui ka Eesti riigi edasikandmiseks ja rahvusvaheliseks suhtluseks.“

Riigikohtu esimees leiab, et riik ei tohiks lubada kogu õigusõppe suundumist tasulistele kaugõppe platvormidele, mis ei võimalda piisavalt õigusteadmiste omandamist muu töö kõrvalt. Kõve toetab kavandatavat juristi ühtse kutseeksami, mis peaks asendama seniseid killustunud eksameid. Samuti peab ta vajalikuks minna õigusvaldkonnas 3+2 süsteemilt üle viieaastasele integreeritud õppekavale, võtta õigusnõustamise teenus riigi järelevalve ja kontrolli alla ning muuta välismaiste diplomite tunnustamise eeldused rangemaks.

Kõve märkis, et ehkki kohtuniku palk on õigusteenuse turul üldiselt konkurentsivõimeline – jäädes siiski üksjagu alla suuremates advokaadibüroodes ja iduettevõtetes pakutavale –, ei piisa ainuüksi töötasust kõrgelt kvalifitseeritud tegevjuristide värbamisel.

„Kandideerijatele võib olla hirmutav ka kohtunike suur töökoormus ja stress, mille põhjustega tegelemine teeks kohtunikuameti atraktiivsemaks. Samamoodi avaldab mõju, kui avalikkuses või poliitikutelt kõlavad tihti ka alusetud ja ebaõiglased süüdistused aeglase töö ning valede ja erapoolikute otsuste pärast. Näiteks oli siin hiljuti isiklik nõiajaht kohtuniku vastu ajakirjanike trahvimise teemal, kus minu arust ületati hea maitse

piir. Samuti on demotiveeriva tegurina nimetatud kohtunikuametiga kaasnevaid ulatuslikke tegevuspiiranguid,“ kirjeldas Riigikohtu esimees.

Kõve märkis, et tänapäeva noortele on lisaks palgale oluline paindlik töökorraldus ja tööaeg ning erinevad täiendavad hüved. „Otsida tuleks paindlikke võimalusi noorte sidumiseks riigiteenistusega juba ülikooli ajal, olgu see tasulise praktika, stipendiumite, väljaõppe finantseerimise või muu kaudu,“ soovitas ta.

Riigikohtu esimees juhtis taaskord parlamendi tähelepanu ka vajadusele tagada Riigikohtule ja teistele põhiseaduslikele institutsioonidele selge ning täitevvõimu suvast sõltumatu rahastamine.

Kõve: kriminaalasjade üldmenetlus on veniv, jäik ja ressursimahukas

Muudest teemadest puudutas Kõve pikemalt veel kriminaalasjade üldmenetluse probleeme. „Ei ole normaalne, et võrdlemisi lihtsakoeliste vaidluste lahendamiseks kulub lõputult aega, raha ja inimeste närve. Arvan, et Riigikogul võiks olla põhjust nõuda Justiitsministeeriumilt probleemi selget tunnistamist ja lahenduste leidmist prioriteedina.“

Riigikohtu esimehe kinnitusel on aeg küps kriminaalmenetluse põhimõtteliseks revideerimiseks teiste kohtumenetluste vaimus: „Suurenda tuleks kohtuniku rolli ja aktiivsust, vähendada kontaktistungite osatähtsust ja ressursimahukust ning suunata istungid vaid tõesti asjassepuutuvate ja vaieldavate asjaolude kindlakstegemisele, jättes kohtusaali ainult selle, mis on kriminaalmenetluse eripära arvestades tõesti vajalik.“

Villu Kõve ettekande ametliku täistekstiga ja selle lisadegasaab tutvuda siin[1].

Arno Pöder
pressiesindaja
Riigikohus
arno [dot] poder@riigikohus [dot] ee

Allikas URL: <https://www.riigikohus.ee/et/uudiste-arhiiv/villu-kove-kohtud-seisavad-silmitsi-laiaulatusliku-polvkonnavahtusega>

Lingid

[1] <https://www.riigikohus.ee/et/oigusalased-materjalid/avalikud-esinemised-ja-artiklid>